Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Slovenski dom

Štev. 20. V Ljubljani, v ponedeljek, 26. januarja 1942-XX Leto VII.

Izključne pooblaščenke za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava Kopitarjeva 6. Ljubljana
Redazione Amministrazione Kopitarjeva 6. Lubiana

Concessionarie esclusive per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Začetek velikih nemško-italijanskih zmag v Libiji

Ne le angleška vojska, temveč Churchill in Roosevelt sama pobita pri Agedabiji

Ponos nemškega naroda nad moralno brco, zadano nasprotniku

Uradno vojno poročilo št. 602. pravi:

Včeraj so se razvijali siloviti boji vzhodno in jugovzhodno od Agedabije. Motorizirane oklepne edinice osi so obkolile in uničile nekaj sovražnikovih oklepnih oddelkov. Celotni vojni plen je do včeraj zvečer znašal 81 topov in 143 tankov; med njimi je nekaj 28-tonskih ameriške izdelave; več zajetih tankov je v dobrem stanju in se uporabljajo v naših oddelkih. Število ujetnikov je znatno, dasi še ni točno ugotovljeno.

Med boji so edinice vojske sestrelile ali na tleh uničile 11 angl. letal. Italijansko-nemški letalski oddelki, ki uspešno sodelujejo v boju motornih oklepnih divizij, so napadli sovražnikovo zaledje ter obstreljevali letališča ter zbirališča mehaniziranih vozil; en »Hurricane«, ki je bil prisiljen pristati, se je vžgal.

V srednjem delu Sredozemskega morja so edinice naše vojne mornarice, ki so spremljale angleški konvoj, sestrelile dve torpedni letali; tretje torpedno letalo ter en stroj vrste »Beaufighter« sta bili uničeni po nemškem lovskem letalstvu. Nekaj članov posadke je bilo mogoče rešiti in ujeti.

Akcije za uničevanje pristaniških naprav ter vojaških ciljev na Malti so se nadaljevale.

Angleška letala so v pretekli noči metala zažigalne bombe na Catanio in Comisso, ne di bi povzročila škodo. Posadka nekega letala, ki je padlo v morje, je bila ujeta.

Berlin, 26. jan. Uradno poročajo:

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, je dovedel v Severni Afriki napad nemško-italijanskih oddelkov do popolnega uspeha. Severovzhodno od Agedabije so bili močni angleški oddelki z velikimi izgubami pobiti in vrženi proti severovzhodu. Zajeli smo številne ujetnike. 143 tankov in 80 topov je bilo zaplenjenih ali uničenih.

Rim, 26. jan. s. Angleško uradno vojno poročilo iz Kaira potrjuje, da poteka v Cirenajki »zelo zmedena bitka« na obsežnem ozemlju pri Antelatu. Poročilo ne prinaša podrobnosti o tem. Podrobnosti bi pa tudi bile nepotrebne, saj ves svet ve, da jih angleška vojska dobiva po grbi, kadar njeno vrhovno poveljstvo govori o »zmedi«.

Berlin, 26. jan. s. V razlagi v včerajšnjem nemškega vojnega poročila pravi list »Montag« med drugim:

Popolni uspeh italijansko-nemških sil je končno potrdilo, da velika angleška ofenziva, za katero so Združene države dale na razpolago kar najogromnejša sredstva, ni dosegla cilja. V Severni Afriki so vojaki Osi pobili nele oklepne oddelke generala Auchinlecka v bitki severovzhodno od Agedabije, temveč tudi oba vrhovna poglavarja Churchilla in Roosevelta. Ves nemški narod je ponosen in poln občudovanja za veličasten uspeh, ki so ga dosegli hrabri Ducejevi in Hitlerjevi vojaki, ki se bore drug ob drugem in so jo skupnemu sovražniku dali po glavi tudi v moralnem oziru. Moralni udarec je zlasti hud za Churchilla, ki se je, kakor je znano, ob začetku ofenzive osmešil z vrsto obveznih trobentanj. Ne le, da niso mogli doseči cilja, ki ga je naznanjal on, temveč zgodilo se je skoraj ravno nasprotno. Vojne sile Osi so ostale nedotaknjene, angleške pa so bile izpostavljene hudim izgubam, zdaj pa jim daje po grbi tisto, čemur je londonska propaganda še do pred nekaj dnevi dejala »ostanki sil Osi«.

Siam napovedal vojsko Angliji in Združenim državam

Siamska vojska je z Japonci vdrla v angleško Birmo

Pregled japonskih operacij na Filipinih in otokih Holandske Indije

Bangkok, 26. jan. s. Siamski zunanji minister je sporočil, da je Siam napovedal vojno Združenim državam in Veliki Britaniji.

Siamske čete, po številu kakih 100.000 mož, zbrane ob meji, so takoj po vojni napovedi dobile nalog, naj prekoračijo mejo angleške Birme ob sodelovanju japonske vojske.

Japonski poslanik v Bangkoku je ob napovedi vojne izjavil, da je Siam bil pripravljen na sovražni nastop zoper Anglijo in Ameriko že odkar je bila sklenjena zavezniška in prijateljska pogodba z Japonsko. Angleški letalski napadi na siamska mesta so vstop v vojno še pospešili.

Tokio, 26. januarja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo objavlja pregled dosedanjih vojnih nastopov na Filipinih ter v Holandski Indiji z Borneom in otoki Nove Britanije.

Na Filipinih se nadaljujejo napadi japonskih sil zoper severnoameriške čete na polotoku Batangu, na južnem delu glavnega filipinskega otoka Luzona. Japonsko letalstvo še naprej bombardira ameriške trdnjave na otoku Corregidor, ki leži ob vhodu v manilski zaliv, bombardira tudi ameriške ladje, ki so še tam. Jedro japonskih sil na otoku Luzonu je zasedlo neprehodni predel Natio ter prekoračilo reko Matabang in odrinilo nasprotnika proti jugu. Druge japonske skupine nastopajo v pokrajini Olongapo in so napredovale proti Moronu. Tudi ti rinejo v smeri proti jugu. Hkratu so drugi japonski oddelki zasedli predel okoli Bagaca na vzhodnem bregu polotoka Batang. Pri zadnjih operacijah na otoku Luzonu so Japonci zajeli 20 topov ter veliko orožja in streliva, japonska letala pa so sestrelila osem ameriških letal.

Na angleškem Borneu so Japonci zasedli izkrcali na otočku Tarakanu, ki leži ob severovzhodni obali holandskega dela otoka Borneo. Japonci na tem otoku nadaljujejo z iztrebljanjem ostalih nasprotnikovih oddelkov. Zasedli so nekaj petrolejskih vrelcev. Pri tem so zajeli 9 topov, 56 strojnic, 15 oklepnih voz, 67 avtomobilskih vozil ter več kakor 800 mož. Japonska letala so večkrat bombardirala središče otoka Sumatra in so na tleh uničila 17 holandskih letal. Pri napadu na letališče Palenbang na severni obali Sumatre, so Japonci sestrelili pet holandskih lovskih letal, veliko letalo pa je bilo uničeno na tleh.

Na angelškem Borneu so Japonci zasedli mesto Kuching, potem so pa začeli napadati angleške oddelke v tisti pokrajini. Zasedli so tudi mesto Pisang na holandskem delu otoka. Na Novi Britaniji so se Japonci izkrcali dne 24. januarja ob zori. Opoldne so se polastili letališča jugovzhodno od mesta Rabaula. Pri tem so zajeli 7 topov ter veliko drugega orožja in streliva.

Šanghaj, 26. jan. s. Zadnja poročila z bojišč na Malajskem polotokup pravijo, da so dejansko končani boji Japoncev zoper nasprotnikove oddelke, ki štejejo skupino kakih 15.000 Angležev in Avstralcev. Del teh čet se umika proti Johore Bahruju in gredo japonski nagli oddelki za njimi. Japonsko letalstvo uspešno pomaga pri nastopih vojske ter še naprej bombardira ceste, koder se nasprotnik umika, in pa utrdbe pri Singapooreju.

Novi ruski napadi pri Harkovu in pri Kursku odbiti

Zasedba ali izguba nekaj desetin kilometrov zaledenele puččave nima nobenega pomena za trdnost nemške fronte

Hitlerjev glavni stan, 25. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Na vzhodu se nadaljujejo boji v hudem mrazu. Pri obrambi pred sovjetskim napadom jugovzhodno od Harkova je bilo več sovjetskih tankov sestreljenih.

Nemško in finsko letalstvo je prizadejalo sovražniku na karelijski fronti velike izgube v ljudeh in orožju.

V vodah ob Ribiškem polotoku je bil potopljen prevozni parnik.

Od 17. do 23. jan. je izgubilo sovjetsko letalstvo 110 letal. Od tega jih je bilo sestreljenih 59 med boji v zraku, 17 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo, ostala so bila uničena na tleh. V istem času smo izgubili 16 lastnih letal.

Berlin, 26. jan. s. Severovzhodno od Kurska so bili včeraj odbiti novi napadi sovražnika. — Kljub izredno hudemu mrazu — 41 stop. pod ničlo — so potem nemške čete prešle v protinapad in jim je uspelo, da so se polastile nekaterih krajev.

Berlin, 26. jan. s. List »Deutsche Allgemeine Zeitung« razpravlja o vojaškem položaju na vzhodni fronti in piše med drugim:

Zasedba ali izguba nekaj desetin kilometrov zaledenele puščave nima niti najmanjšega pomena. Fronta drži. Po trdih preskušnjah, prestanih v teh tednih, ne more nihče dvomiti v njeno odpornost in trdnost. Moskva ve, za kaj gre. Ve, da je ta zimska žaloigra poglavitno dejstvo v velikem boju. Angleži in Amerikanci imajo prav, ko govore, da je udarila Stalinova ura. To je res ura rdečega diktatorja. Ura, v kateri je razumel, da bo svetovna boljševiška revolucija ali zdaj zmagala ali pa je za vedno mrtva. Zaradi tega napenja Stalin vse svoje sile z vsem obupom. Zadnja Stalinova ura, je ura najtršega evropskega odpora. V ugodnem trenutku bo ta ura postala ura Evrope in Nemčija bo tista, ki bo odločila, kdaj naj napoči ta trenutek.

Slovesnosti v Barceloni

Barcelona, 26. jan. s. Danes so se začele slovesnosti za tretjo obletnico osvoboditve mesta izpod boljševiškega jarma. Slovesnosti se bodo udeležili državni poglavar general Franco, vojni minister in drugi člani vlade. Mesto se pripravlja na veličasten sprejem, ki bo prirejen generalu Francu. Ogromno je navdušenje po vsej Kataloniji, ki jo bo Franco obiskoval cel teden.

Nove podrobnosti o zaroti v Južni Afriki

Lizbona, 26. januarja. s. Poročila pravijo, da je položaj v Južni Afriki kljub pomirljivim poskusom angleških dnevnikov še zmeraj hudo resen in da raste zaskrbljenost v Londonu. Podrobnosti, ki jih je pravosodni minister Stevn navedel v poslanski zbornici glede aretacije mnogih članov nacionalne stranke, potrjujejo ta poročila. Dejal je, da so zaprli voditelja upora Leimbranta in preiskava pri njem je prinesla na dan listine, ki pričajo o nevarnem uporniškem gibanju. Odkrili so tudi kraj, kjer so izdelovali bombe, ki naj bi bile porazdeljene med zarotnike. Vsa zadeva je bila toliko nevarnejša, ker so ugotovili, da so v gibanje bili zapleteni številni uradniki in policijski agenti. Nekateri teh agentov so imeli bombe in letake, v katerih so uporniki zahtevali popolno svobodo Južne Afrike.

Izjave pravosodnega ministra Stevna so zbudile najglobljі vtis. A tudi izjave policijskega upravnika, polkovnika Bartona, tisku niso mogle olajšati mučnega vtisa. Ta je povedal, da so v Johannisburgu morali zapreti 314 policijskih agentov. Vrh tega so zaprli še 59 agentov železniške milice, ki so pri njih našli načrt za rušenje in poškodovanje postaj ter glavnih železniških prog. Nadalje so našli mnogo orožja, nekaj strojnic in topov manjšega kalibra ter važne listine o neki nezakoniti vojaški organizaciji. Polkovnik Barton je policijske agente označil kot prave »napadalne oddelke«. Zaradi tega se je morala vlada zateči k zvestim bataljonom vojske in zasesti važne kraje, ki so bili dotlej v rokah policije. Izvidniške civilne straže in konjenice pazijo na red v Johannisburgu in po drugih krajih.

Ugotovitve preiskave o krivdi za ameriški poraz na Havajskih otokih

Nenadni japonski napad na to ameriško oporišče je omogočila nemarnost ameriških poveljnikov in višjih častnikov

Rio de Janeiro, 26. jan. s. Poročilo preiskovalne komisije, ki naj bi ugotovila resnico glede poraza ameriških vojnih sil pri Pearl Harbourju na Havajih, poudarja, da so bile pomorske oblasti na Havajih opozorjene že deset dni pred japonskim napadom, da se pripravlja nekaj proti Filipinom. Poročilo pristavlja, da si odgovorni uradniki havajskega okrožja opozorila niso vzeli k srcu in da se niso bali grozečih letalskih napadov.

Admiral Kimmel in general Short sta po poročilu obtožena zaradi nemarnosti v službi. Kimmel in Short se namreč nista posvetovala glede prejetega opozorila. Noben od njiju se ni zmenil za delo drugega in sta s tem dokazala, kako malo cenija odgovornost, ki je bila na njunih ramah. Nobenega posveta ni bilo, kako bi se bilo ogniti oziroma ubraniti letalskega napada.

Poročilo zaključuje, da so Kimmel in Short ter vsi višji častniki »brez izjeme« verovali, da nevarnosti letalskega napada prav za prav biti ne more. Častnikov in moštva v službi je bilo dovolj, da bi lahko izpolnili kakršnokoli nalogo. Res je sicer, da je na havajskih otokih primanjkovalo orožja, a to ne opravičuje dejstva, zakaj se niso pravočasno pripravili vsaj z orožjem, ki jim je bilo pri rokah.

Napad se je pričel s treh ali štirih letalonosilk, z nekaterih vojnih ladij in manjših podmornic. 43 minut pred napadom so v morskem oporišču Pearl Harbour prejeli poročilo, da sta neka ameriška bojna ladja in izvidno letalo zapazila in potopila neko podmornico na morju pred Pearl Harbourjem. Kakor hitro je častnik, ki je imel službo, obvestilo prejel, ga je sporočil vrhovnemu poveljniku, a vendar ni bilo dano znamenje za alarm. Večino škode so povzročila torpeda japonskih letal. Navzlic opozorilu iz Washingtona, se je Kimmel mirno vdal domnevi, da bodo ob zračnem napadu alarmne naprave v redu delovale, ni pa nikdar napravil nobene preiskave, da bi se o tem prepričal. V resnici je delovala samo začasna naprava do 7. decembra, a ob 7 minut po polnoči usodne nedelje je ta naprava nehala delovati. Neki častnik, ki se je vežbal in ostal pri neki postaji, je ob 7,02 zapazil »velik roj letal približno 200 km severno od Oahuja in stvar 18 minut kasneje javil nekemu poročniku, ki pa je sodil, da so to prijateljska letala in se ni zmenil za to.«

134 ameriških civilnih ujetnikov je prispelo na Japonsko in jih bo vlada skupaj z vojnimi ujetniki z otoka Guama poslala v posebno ujetniško taborišče.

Postojnsko jamo je obiskal predsednik združenja nemških vojnih ranjencev in občudoval sijajno ureditev ter lepoto številnih jam, posebno pa se je čudil sijajni ureditvi prometnih naprav v jami.

Urad za podeljevanje podpor italijanskim vojakom, ki se vračajo iz obmorske Francije, je bil odprt v Veroni. V prvi vrsti gre za tiste Italijane, ki so se odselili z ozemlja kneževine Monaco.

Vesti 26. januarja

Nj. kr. Vel. kneginja Marija José je kot nadzornica Rdečega križa včeraj obiskovala goričanske bolnišnice ter ustanove Rdečega križa v Veneciji Juliji.

Če je danes mogoče govoriti o protiofenzivi v Severni Afriki, je to največ zasluga delovanja italijanske vojne mornarice, ki je molče, toda z občudovanja vredno vztrajnostjo dovažala oskrbo italijanskim in nemškim oddelkom v Cirenajki. To dejstvo dovoljuje državam Osi, da z vedrim čelom pričakujejo razvoja bojev v Severni Afriki, piše budimpeštanski list »Maggyar Nemzety«.

Predsednik nemške državne banke, minister dr. Funk, je včeraj priredil slovesno kosilo guvernerju Italijanske banke dr. Azzoliniju, ki se mudi na uradnem obisku v Nemčiji. Dr. Funk je imel pri tej priliki govor, v katerem je dejal, da Nemčija in Italija kar najsložneje sodelujeta tudi na denarnem področju. Lira in marka sta že dolga leta najtrdnejši denar v Evropi. Ohranili sta vso svojo vrednost navzlic izrednim nalogam, izvirajočim iz vojne. Prav tako bosta sodelovali tudi pri avtarkični obnovitvi evropskega gospodarstva.

Japonski tisk prinaša uradno poročilo o potopitvi ameriške letalonosilke vrste »Lexington«. Poročilo pripoveduje, kako so japonske podmornice čakale letalonosilko, da je prišla do njih, kako so izstrelile vanjo torpede, kako so ameriški rušilci divje začeli iskati podmornice z globinskimi bombami in kako potem ni bilo več slišati vijakov letalonosilke, ko so se podmornice potopile. Ker so ameriški rušilci zelo vneto raziskavati ves tisti predel morja, niso Japonci mogli več na površje, da bi točno ugotovili, kako in kaj.

Portugalska vlada je iz Lizbone poslala nov oddelek čet, da ojači portugalske posadke v vzhodnoafriški koloniji Angoli.

Pri bojih med Japonci in Kitajci so Japonci od začetka decembra dalje zajeli 2819 mož, Kitajci so pa imeli 35.000 mrtvih, pravi neko japonsko uradno poročilo.

Vsedržavni načrt za spomladanska kmečka dela je sestavila romunska vlada. Pri izdelovanju in pri uveljavljanju načrta sodeluje ministrstvo za kmetijstvo, notranje ministrstvo ter vrhovno poveljstvo romunske vojske.

»Nimamo dokazov, ki bi potrjevali domnevo, da bi poraz Nemčije privedel tudi do zloma Japonske. Japonski uspehi bodo morali privesti angleške politike do prepričanja, da vojna z Japonsko ni drugorazrednega pomena« — piše avstralski list »Age«.

Francoska vlada v Vichyju se je pritožila Čangkajškovi vladi zaradi škode, ki so jo kitajska letala napravila na nekem indokitajskem letališču. Letala so zmetala 80 bomb, ki so ubile 8 oseb, 30 pa ranile. Vest je po Franciji vzbudila živo ogorčenje.

V Berlinu so objavili seznam ladij, ki jih je v ameriških in kanadskih vodah potopil poročnik bojnega broda Hardegen; gre za britski parnik »Ciclope« (9076 ton) in za dve ameriški petrolejski ladji »Lalay« (8207 ton) ter »Marnese« (9576 ton). Vrh tega je bila med njimi še neka ameriška cisternska ladja, angleška petrolejska ladja »Coimbra« (6668 ton), ameriški parnik »City of Atlantic« (5269 ton), ameriška petrolejska ladja »Allan Jackson« (6653 ton) in parnik »Ciltvaira«.

Po uvedbi nakaznic za kruh bo turška vlada močno omejila porabo maščob, premoga, plina, elektrike in papirja.

Silovit mraz je zajel vse pokrajine okrog Črnega morja, zlasti Turčijo. O mrazu in o veliki škodi, ki jo je povzročil, poročajo tudi iz Romunije in iz Madžarske.

V Švici so imeli včeraj ljudsko glasovanje o tem, ali naj zvezni svet, t. j. osrednjo švicarsko vlado s predsednikom, volita zbornici, ali pa okrožna zastopstva. Socialisti, ki so predlagali, da bi volila okrožna zastopstva, so s svojim predlogom pogoreli z 250.000 proti 500.119 glasovom. Večine za svoj predlog niso dobili niti v enem okrožju.

Hitler je odlikoval generala von Gilsa, poveljnika neke nemške divizije, z odlikovanjem hrastove vejice na viteškem križu reda železnega križa. General je 68. odlikovanec te vrste v nemški vojski.

Grčija lahko živi kot sama sebi ustrezajoča gospodarska enota, toda mora popolnoma obnoviti svoje gospodarstvo, zlasti poljedelstvo, da ne bo navezana na dvomljivi uvoz živeža iz tujine. Priti mora do prepričanja, da je kmečka, poljedelska država in nič drugega. Zaradi tega bo uvedla obvezno delovno službo za mladino, spremenila svoje zadružništvo v korporativnem smislu ter izdelala finančni in obdelovalni načrt za kmetijstvo, piše glavni tajnik grškega kmetijskega ministrstva v listu »Kahmerini«.

Indijska zveza v Londonu je včeraj poslala angleški vladi resolucijo, naj takoj prizna neodvisnost Indije ter začne z indijskim kongresom pogajanja glede začasne vlade. Tej resoluciji se je pridružilo več uglednih angleških osebnosti, ki pravijo, da bo Anglija morala v vsakem primeru, tudi če vojno dobi, spremeniti svojo politiko do Indije.

Do novega kršenja španske ozemeljske nedotakljivosti je prišlo pred pristaniščem Cadiz. Tam je bil torpediran španski parnik »Navenar« (5400 ton). Domnevajo, da je podmornica, ki ga je torpedirala, bila angleška. Vsa posadka je pri torpediranju izgubila življenje.

Madridska policija je v nekem vrtu v okolici mesta odkrila cel zaklad zlatih palic, platine in starinskega zlatega denarja, vrh tega pa še stekleno cevko, polno briljantov, veliko zlatega nakita in draguljev. Domnevajo, da izvira zaklad iz ropov med državlj. vojno.

Holandsko-indijske vojaške oblasti so pričele v okolici Batavije delati velike obrambne naprave in utrjene postojanke na 80 km dolgi črti.

V »Slovenčevi knjižnici« pripravljamo dve bogati knjigi, ki bosta kmalu izšli. To sta:

„Dekle z biseri“ in pa najlepša povest našega pisatelja I. Jalena **„Ovčar Marko“**

»Ovčar Marko« še prekaša povest »Trop brez zvonnev«, po kateri ste vsi tako z veseljem segli

Letni obračun sadjarskega in vrtnarskega društva

Zdaj, ko mnogo meščanov kmetuje, ima društvo velike naloge

Ljubljana, dne 28. jan.

V soboto popoldne je imelo sadjarsko in vrtnarsko društvo za naše mesto svoj letni občni zbor. Zbor je bil v gostilni pri Mraku in ga je vodil predsednik dr. Spiller-Muys. Kot prvo je bilo na programu predsednikovo poročilo, ki je bilo z zadovoljstvom sprejeto. Najvažnejše pa je bilo gotovo tajnikovo poročilo iz katerega povzemamo nekatere stavke, ki naj povedo, kako delavno je bilo to društvo v preteklem letu.

Društveni odbor se je v minulem letu sestal na pet rednih sej, ki so bile v prostorih Kmetijske družbe. Društveno delovanje je bilo v preteklem letu zelo veliko, saj se je ljudi med letom polotila prava manija obdelovati polje in ni ga skoraj bilo človeka, ki ne bi hotel imeti v posesti koščka zemlje, ki bi ga obdeloval. Vsi so čutili potrebo, da postanejo kmetje in da pridelajo vsaj zase, če že ne nekaj še za prodajo. Prav v preteklem letu je bilo v ljubljanski okolici, pa tudi v mestu, obdelanih precej novih zemljišč, saj so preorali celo lepe vrtove, ki so bili doslej hišam le v okras. Vrednost vrta in sadovnjaka, ki je prej niso znali ceniti, se je pokazala posebno v zadnjem letu. Ni čuda, da prvič ni vsakdo tako uspel kakor je pričakoval. Vrtnarjenja in kmetovanja so se lotevali ljudje, ki nikdar niso imeli s kmečkimi deli opravka. Mnogo je bilo storjenega v naglici in brez izkušenj. Marsikaj je bilo tudi narobe in v tem letu bo morala biti podružnica še bolj marljiva in bo morala svetovati in poučevati, kajti potreba po pridelkih bo morda še večja kakor pa je bila dozdaj. Podružnica bo v tem letu popravila napake, ki jih je storila v preteklem letu in bo z zaupanjem v končni uspeh nadaljevala svoje delo po vrtovih in sadovnjakih.

Veliko koristnega je podružnica storila, ko je prirejala in še prireja strokovna predavanja, ki so vsako sredo v kemični dvorani I. drž. gimnazije. Pri vsakem predavanju je najmanj 50 do 60 poslušalcev. Predavajo vedno strokovnjaki.

Društvo je storilo tudi letos vse, kar je bilo mogoče v tem pogledu. Svojim članom in tistim, ki se za to zanimajo, je priskrbelo škropljenje sadnega drevja. Na raznih predavanjih je dalo tudi pobudo za biološko zatiranje vseh vrst sadnih in vrtnih škodljivcev. V ta namen je društvo prodajalo za nizko ceno ptičje valilnice. Za društveno orodje in škropilnice uporablja društvo še vedno shrambo, ki jo je dal na razpolago g. Olup. Društvo je nabavljalo sadna drevesca pri Kmetijski družbi, pri kateri je tudi včlanjeno in uživa vse ugodnosti. Drevesca je članstvo dobivalo v drevesnici na Kodeljevem. Žal je saditev precej oviralo neugodno vreme.

Podružnica je imela prijateljske stike ne le s centralo, pač pa tudi z okoliškimi podružnicami. V preteklem letu je podružnica priredila na velesejmu zelenjadno razstavo, ki je prav dobro uspela. V preteklem letu je pristopilo precej novih članov. Sobotni občni zbor je bil že 18. Vsak član društva, in teh bo kmalu 500, ve, kaj mu je društvo, kakšne koristi ima od organiziranosti.

Po tajniškem poročilu so sledila še poročila drugih odbornikov. Potem pa je bila na vrsti debata. Med pogovori so bili predlagani nekateri pametni nasveti. Tako je nekdo predlagal, naj bi društvo dobilo v Ljubljani poskusni vrt v zvezi z vrtnarsko šolo ali pa posebnim vrtnarskim domom. Upoštevanja vreden nasvet je bil tudi ta, naj bi mestna občina dala društvu na razpolago več zemljišča, ki naj bi ga potem društvo razdeljevalo družinam, ki se za obdelovanje zemlje zanimajo. Vrtne gredice in vrtiče naj bi predvsem dobile uradniške in delavske družinice. Podružnica bo prav tako predlagala centrali, naj začne izdajati priročne knjižice, ki naj bi bile polne praktičnih nasvetov.

Po razgovorih sta bila izvoljena še odbora za vrtnarski in sadjarski odsek ter delegati za občni zbor centrale.

Lepega občnega zbora se je v imenu mestne občine udeležil inž. Levstik, v imenu centrale pa se ga je udeležil inž. Jeglič.

Ob koncu so bile še volitve novega odbora, ki so ga sestavili takole: predsednik dr. Spiller-Muys, podpredsednik Lovše A., tajnik Fr. Pirnat, namestnik R. Barle, blagajnik F. Drenig, namestnik Fr. Jelenik odborniki: inž. Fajdiga G., J. Jermol, A. Kaluža, inž. Levstik, Av. Ložar, J. Olup, za preglednika pa sta bila določena J. Štrekelj in A. Šušteršič.

Nove cene za meso vseh vrst

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podstavi čl. 3 naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX Sl. l. 38-41 določil naslednje najvišje cene za nadrobno prodajo mesa. Te cene stopijo v veljavo dne 24. januarja 1942-XX.

1. Voli, telice, biki: meso zadnji del 1 kg lir 9.40, meso sprednji del 8.50.

2. Krave: meso zadnji del 1 kg lir 8.—, meso sprednji del 7.40.

3. Goveje drobovje: jezik 1 kg lir 9.60, pljuča 3.50, srce 7.50, jetra 7.50, vranica 7.50, ledvice 8.—, vampi 4.—, glava 3.50, možgani 8.—.

Teleta: meso zadnji del 1 kg lir 12.—, meso sprednji del 10.—.

5. Telečje drobovje: pljuča in srce 1 kg 10.—, jetra 12.50, rajželc, komad 10.50, vranica 2.—, prižeijc 4.50, jezik 6.—, možgani 4.50.

6. Svinjina sveža: meso zadnji del (stegno, hrbet 1 kg 22.—, meso sprednji del (pleče, rebra, vrat, flam) 19.—, jetra, jezik, drobovje 16.—, pljuča, srce, ledvice, vranica 11.—, glava in kračice 11.—, klobase krvavice 8.—, klobase jetrnice 10.—.

7. Svinjina suha in klobase: gnjat sušena za narezek 1 kg 40.90, gnjat za kuho 33.90, salama, surova 33.90, salama kuhana 24.90, vratovina 34.60, mortadela S. B. alla Bologna 20.30, kranjske klobase (150 gr) komad 6.10, hrenovke (62 gr) komad 1.75.

Opombe: 1. Cene vsebujejo vse pristojbine in davščine. — 2. Meso brez kosti sme biti največ za 25% dražje. Priklada od kosti ali drobovja ne sme tehtati več kot 20% od kupljene teže. — 3. Ta cenik je obvezen za mestno občino Ljubljana. Pristojna okrajna načelstva lahko določijo nižje cene sama, višje pa le po predhodni odobritvi Visokega komisarja. — 4. Cenik mora biti pritrjen na vidnem mestu v vseh mesnicah in prodajalnicah ter bodo kršitelji cenika kaznovani po naredbi o cenah z dne 12. marca 1941 M. s. n. 338 in ostalih zakonitih predpisih.

V Ljubljani, 23. januarja 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli.

ŠPORT

Tekme v spustu v Bardonecchiji

Včeraj so bile v Bardonecchiji velike državne smučarske tekme za ženske v spustu. Za tekme je bilo zelo liko zanimanje, ker je šlo tudi za to, katerat ekmovalkasi bo priborila lepo darilo princese Piemontske Rezultati spusta so bili naslednji: Mathieud Felicina v času 3 minut 55 sek. in 4/10 sek. Zmagovalka je članica GUF-a v Turinu. 2. Robustelli Laura, članica GUF-a v Sandriji. Progo je prevozila 3 min., 56.2/10. 3. Prement Albertina GILL iz Aoste v času 4 min. 8 in 5/10 sek. 4. Astagneri Maria, GILL, Torino. Dragoceno darilo si je potem takem priboril GILL iz Torina.

14. kolo nogometnega prvenstva

Tudi včeraj so po celi kraljevini nadaljevali s prvenstvenimi nogometnimi tekmami. Odigrali so 14. kolo. Včerajšnja nedelja ni mogla prinesti kakšnih večjih sprememb v prvenstveni tabeli. Včeraj je veljalo največje zanimanje za tekme: Triestina: Torino, Bologna:Fiorentina in pa Milano:Ambrosiana. Triestina bi se z včerajšnjo zmago lahko približala vodeči Romi, pa ji sreča ni bila naklonjena. Na domačem igrišču je izgubila z dvema goloma razlike in se je še bolj oddaljila od prvega mesta. Bologna je imela več sreče in je doma odpravila nevarno Fiorentino in to precej odločno. Bologna torej le počasi »rine« proti vrhu, čeprav je imela vse dozdaj precej veliko smolo. Domači derby med Milanom in Ambrosiano je končal v dobro za Milano. Venezia je igrala doma z Ligurio, in je tudi zmagala. S to zmago je tik za petami vodeči Romi. VI orinu je Juventus samo remiziral z Napolijem, vendar pa ni padel kam nižje in se še vedno tesno drži vodečega kluba.

Rezultati včerajšnjih tekem so pa naslednji:

Firenze: Bologna-Fiorentina 5:2, **Torino:** Juventus-Napoli 1:1, **Genova:** Genova-Modena 6:0, **Roma:** Roma-Livorno 4:0, **Milano:** Milano-Ambrosiana 2:1, **Venezia:** Venezia-Liguria 2:1, **Trieste:** Torino-Triestina 3:1.

Prav tako so včeraj nadaljevali s tekmami v B diviziji. Rezultati: **Fiume:** Fiumana Spezia 3:2, **Lucca:** Lucchese-Udinese 2:1, **Novara:** Novara-Vicenza 2:1, **Siena:** Siena-Prato 4:0, **Brescia:** Brescia-Bari 1:1, **Lodi:** Fanfulla-Savona 3:1, **Pisa:** Alessandria-Pisa 2:1, **Reggia:** Reggiana-Propatria 2:0, **Padova:** Padova-Pescara 1:0.

Vrstni red po včerajšnjem tekmovanju. **V A razredu:**

Roma 21 točk, Venezia in Torino po 19, Atalanta, Triestina, Liguria, Ambrosiana in Juventus po 14 točk, Fiorentina 13, Bologna, Milano, Lazio in Livorno po 12 točk, Napoli 10, in Modena 8.

Stanje v B razredu: Bari 22, Vicenza 21, Alessandria in Novara po 19, Padova 18, Fanfulla 17, Brescia in Pescara 16, Udinese 15, Spezia 13, Siena, Savona 11, Propatria, Reggiana, Pisa in Prato 10, Fiumana 7, Lucchese 3.

Včerajšnja nedelja

Ljubljana, 27. januarja.

V petek in soboto je bilo nenavadno mrzlo, v noči od sobote na nedeljo pa se je vreme sprevrglo. Že v soboto zvečer je postalo toplejše in je tudi začelo snežiti. Zapadlo je nekaj centimetrov snega, kaj več pa ne. Včeraj je bilo vreme prijetno, skoraj bi rekli, da »toplo«, pa čeprav je bilo živo srebro še vedno nekaj stopinj pod ničlo.

Tudi včeraj so imeli prvo besedo smučarji, ki so zadeli na rame svoje smučke in odšli na smuk. Sicer ni bilo nikjer kaj prida, kajti snega je še vedno premalo. Smučali so se le za silo. Tudi z malo smuke so bili zadovoljni. Vlaki proti Dolenjski in pa Vrhniki so bili polni smučarjev. Prav dobra pa je bila smuka v Ribniški dolini. Tudi na domačem Rožniku in Golovcu je bilo živahno. Dilcarjev se je kar trlo. Tudi drsalci so prišli na svoj račun. Led je bil prav dober, še skoraj pretrd.

Kar pa ni bilo meščanov, ki se zanimajo za zimske športe, so pa imeli spet svoje vrste zabave: gledališča in kina. Vse predstave so bile lepo obiskane. Mnogo meščanov je odšlo popoldne tudi iz mesta, bil je pač lep dan za izprehod.

Zabave je bilo tudi včeraj dovolj, le denar si moral imeti v žepu. Toda bili smo že 25. v mesecu.

Reševalci so imeli še precej mir, le Jožica Fabjančič si je pri smučanju zlomila desnico. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Zanimiva slikarska razstava Zorana Mušiča je podaljšana do četrtka, 29. t. m., zvečer!

Izšel je znameniti roman o judovstvu, njegovemu denarju in skrivnostih

ZLATO VEČNEGA JUDA

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah, kakor tudi pri vseh naših zastopnikih. Roman obsega 264 strani nadvse napete vsebine **Vsaka knjiga „Slovenčeve knjižnice“ stane le 5 lir. Vezana v platno pa 11 in 20 lir**

Opozarjamo vse naročnike „Slovenčeve knjižnice“ da sprejemamo tudi broširane (zbite) knjige v vezavo. Za vezavo je doplačati 6 lir

Naročila sprejema

Uprava „Slovenčeve knjižnice“, Kopitarjeva 6 Ljubljana

Razdelitev poslov na sodišču

Ljubljana, 26. januarja

Kakor vsako leto, je bila tudi letos z novim letom objavljena nova razdelitev sodnih poslov, tako na okrožnem, kakor tudi na okrajnem sodišču. Ni v glavnem večjih sprememb. Referati so na splošno ostali neizpremenjeni. Vodstvo posameznih civilnopravnih, kakor tudi kazenskih oddelkov je ostalo staro. Izvedene so bile le nekatere osebne spremembe.

Na ljubljanskem okrožnem sodišču je vodstvo sodišča, kakor tudi vodstvo poslov sodne uprave poverjeno predsedniku okrožnega sodišča g. Adolfu *Hudniku*, nasledniku lani upokojenega g. Keržiča. S. o. s. g. dr. Leon *Pompe*, ki je bil lani dodeljen kazenskemu oddelku kot sodnik-poedinec za zadeve glede prestopkov pobijanja draginje in prestopkov uredbe o cenah, je sedaj dodeljen k I. civilnospornemu oddelku tako kot član senata in kot sodnik-poedinec. Vodi zadeve s črkami tožnikov I—L in ima razprave v sobi št. 13 ob petkih. V senatu II. za trgovinske in rudniške zadeve je določen za predsednika dr. Boris *Mihalič*. Njemu so poverjene tudi kot sodniku-poedincu zadeve za izdajo plačilnih nalogov v mandatnem, meničnem in čekovnem postopanju. Za predsednika III. oddelka (senatne stvari nepravdnega postopka) je določen s. o. s. g. Ferdinand *Merala*, ki je bil premeščen na okrožno sodišče od ljubljanskega okrajnega sodišča, kjer je vodil nesporne zadeve. Na kazenskem oddelku je izvedena ta sprememba, da je prevzel posle kazenskega sodnika-poedinca namesto g. Zorka sodnik dr. Alojzij *Rant*. Navijalske zadeve pa je prevzel g. Anton *Sporn*. Ta vodi razprave o prestopkih po uredbi o cenah in drugih protidraginjskih uredbah. Za preiskovalnega sodnika na X. oddelku je določen sodnik Josip *Zorko*. Sodnik Karel *Pleiweis*, ki je bil doslej preiskovalni sodnik, je bil premeščen k okrajnemu sodišču na izvršilni oddelek.

Vodstvo okrajnega sodišča je poverjeno s. o. s. g. Franu *Orožnu*. Na okrajnem sodišču drugače ni bilo večjih osebnih sprememb.

Novice iz Ribnice

Večje tatvine lesa na ribniški postaji. Na ribniški žel. postaji je zadnje čase zelo velik promet z lesom. S postaje odvažajo vsak dan po več vagonov lesa, tako da ga vozniki ob tem hudem mrazu, ki je zavladal pretekle dni, komaj sproti dovažajo. Večje količine lesa je tudi zmanjkalo, vendar tatovom do sedaj še niso mogli priti na sled. V nedeljo zjutraj ob petih pa so Kustljevi delavci zalotili na tovorni postaji dva delavca, ki sta bila pravkar zmetala s kupa 3.80 kub. m rezanega lesa. Ko so ju delavci opozorili, da to vendar ne gre in da sta les ukradla, sta se iz njih začela norčevati. Stvar so ovadili karabinerjem, ki zdaj stikajo za pobeglima delavcema. Les je bil vreden 3800 lir.

34 stop. mraza. Iz nekaterih krajev na Dolenjskem poročajo, da je bil najhujši mraz 32 stopinj. V Ribnici pa smo imeli pretekli petek tudi 34 stopinj mraza, v Kočevju pa tudi toliko.

Regulacijska dela na Bistrici pri Sodražici so bila zaradi izredno hudega mraza, ki je vladal tod zadnje dni in dosegel celih 34 stopinj pod ničlo, tudi ustavljena.

S tužnim srcem sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni sin, oziroma brat, svak in stric, gospod

Ivan Iljaš

po kratkem, a mukapolnem trpljenju, v starosti 34 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v ponedeljek, 26. januarja, ob 4 popoldne od župne cerkve na Viču na viško pokopališče.

Vič-Glince, 25. januarja 1942.

Žalujoča rodbina **Iljaš-Wohinz.**

Earl Derr Biggers 43

ČRNA KAMELA

Charlie je stopil ob vrstah stolov proti odru. Neki moški, ki je nosil klobuk, globoko potisnjen na čelo in ki je z rokopisom v roki sedel na majhni mizici na odru, je očitno nejevoljno pogledal detektiva. »Kaj želite?« je zamrmral.

»Nekaj besed bi rad spregovoril z mr. Fyfejem!» je odvrnil Chan.

Igralec je stopil naprej in radovedno pogledal v temno dvorano.

»Aah tako... Komisar Chan«, je potem rekel. »Prosim, pridite gor!«

S precejšnjo muko in naporom se je Chanu posrečilo, da je spravil svoje ogromno telo čez ograjo.

Fyfe se mu je ljubeznivo nasmehnil. »Kaj bi lahko danes storil za vas, gospod komisar?« je povpraševal.

Charlie ga je preizkušajoče motril skozi nepol zaprte veke. »Ne preveč, bojim se pa, da niste morebiti vi svojega mnenja spremenili čez noč. Prav gotovo se boste spomnili, da sem vam — brez dvoma proti vaši volji — dobavil popolen alibi. Rad bi to stvar natančno in do konca izpeljal. Le iz formalnih razlogov.«

»Seveda«, je pritrdil Fyfe. »Halo, Wayne«, je zaklical. Nerad je mož s klobukom na čelu sledil temu klicu in stopil k njima. »To je mr. Wayne, naš režiser, — komisar Chan od tukajšnje policije. Gospod komisar prihaja zaradi včerajšnje zadeve. Kdaj je bilo, Wayne, ko ste včeraj dali znak za začetek?«

»Osem ur dvajset,« je zabrundal Wayne. »Pet minut zamude.«

»Jaz sem stal zraven vas, ko ste pritisnili na zvonec?«

»Da — potem že. Kje pa ste bili takrat, ko smo razbijali po vaših vratih, pa vedi vrag.«

»Gospod komisar ve prav dobro!« je odgovoril Fyfe. »Je to vse mr. Chan?«

»Še nekaj«, se je Chan obrnil k režiserju. »Ali mora imeti mr. Fyfe kot igralec v igri tega tedna pri svoji vlogi kakšen nož?«

»Nož?« je začudeno ponovil Wayne. »Čemu neki? V vsej igri ne pride do veljave. To je čisto navadna salonska igra.«

»Stokrat vam hvala«, se je priklonil Charlie. »To bi bilo vse.« Pozorno je pogledal proti Fyfeju. »Ali bi hoteli, prosim z menoj?«

Odpeljal ga je skozi temno gledališko dvorano. Misli v njegovih možganih so vročično delovale. Dvajset minut čez osem je Shelah Fane še živela. Robert Fyfe je stal dvajset minut čez osem že za kulisami gledališča pripravljen za nastop. Le osem minut je bilo vmes — bilo je nemogoče v tem času priti iz Waikikija v mesto. Fyfejev alibi je bil neoporečen. Pa vendar...«

Pri zadnjih vrstah zadaj je detektiv obstal in se naslonil na ograjo lože.

»Še vedno se ubijam z vprašanjem, mr. Fyfe«, je rekel. »Zakaj ste vi podali krivo priznanje za umor Shelah Fane?«

»Tudi sam mislim na to, gospod komisar.«

»Saj je vendar jasno, da niste imeli s tem nobenega opravka.«

»Bojim se, da me smatrate za malce vsekanega«, je menil Fyfe.

»Nasprotno, smatram vas za nenavadno prebrisanega.«

»Res? To bi bilo silno laskavo.«

»Vi ste gotovo imeli razlog, ki vas je prignal do tistega priznanja, mr. Fyfe.«

»Morda je bilo res tako, toda žalibog sem ga sedaj že pozabil, gospod komisar.«

»Boljše bo, če mi končno vse natančno poveste. Sicer mi brez potrebe delate ovire na poti.«

»To bi morali pač prepustiti moji presoji, mr. Chan. Prav gotovo ne mislim otežkočati vašega dela. Nasprotno: silno radovedno in neučakano pričakujem izida vaših preiskav.«

»Težko mi je, ker vam ne morem brez nadaljnjega verjeti.« Naredil je kratek odmor. »Vi ste danes zjutraj videli svojega prijatelja, tistega Smitha?«

Fyfe je okleval. To svoje javno srečanje s Smithom je obžaloval bolj kakor kdaj prej. Potem je vrgel glavo nazaj in se zasmejal, sicer nekoliko prepozno, je ugotovil Chan.

»Seveda sem ga videl«, je potrdil igralec. »Poiskal me je že tedaj, ko sem se bil komaj prebudil.«

»Iz katerega razloga?«

»Seveda je hotel imeti denar. Mislim, da tako navrta vsakogar, ki ga je bil kje spoznal. Videti je bilo, da ga sklenitev poznanstva že opravičuje za take izsiljevalne poskuse.«

»Nekam preveč razsipavate z množino«, se je vtaknil Chan. »To velja najbrže le za vas!« Igralec je molčal. Denar ste mu dali?« je vztrajal Chan.

»Hm, da — nekaj dolarjev. Tega ubogega človeka mi je žal. Saj ni slab slikar...« Nenadoma je umolknil.

»Od kod veste, da ni slab slikar?« se je glasilo naglo Chanovo vprašanje.

»No ja — pustil mi je sliko...«

»To tukaj?« Charlie je stopil po hodniku in dvignil nekaj z enega izmed sedežev.« »Videl sem jo, ko sva šla mimo«, je pojasnil. »Če vam je prav, jo bom nesel proti svetlobi in si jo ogledal?«

»Prosim, prosim«, je vljudno odgovoril igralec.

Cahrlie je stopil k vratom, jih odprl in molče nekaj časa ogledoval slikarijo. Nenavadno živo ga je gledalo dekle. Zamišljen je stopil nazaj k Fyfeju.

»Imate prav«, je rekel in položil sliko na stol. »Mož ima brez dvoma talent. Škoda, da je navzlic temu postal izsiljevalec.«

»Kdo je govoril tukaj o izsiljevanju?« je vprašal Fyfe.

»Jaz pravim tako, mr. Fyfe. Lahko bi vas dal zapreti...«

»Toda moj alibi je neoporečen«.

»Brez dvoma. Toda vi ovirate mojo preiskavo. Poslednjič vam rečem: Kaj je slišal Smith od vašega pogovora s Shelah Fane?«

Režiser je stopil pred oder in ga poklical.

»Oprostite mi,« je rekel Fyfe, »dokončati moram skušnjo. Zares moram iti...«

Chan je skomignil z rameni. »Preiskava se je komaj začela. In jaz bom vse zvedel prej, preden bo končana, da veste mr. Fyfe. Na to se lahko zanesete.«

Nagli skoki toplote od sobote do danes

Ljubljana, 26. januarja.

Sv. Pavel je v nedeljo 25. t. m. prinesel velik vremenski preobrat v pogledu mraza, ki je še v soboto zjutraj skušal ohraniti svoj položaj na vsej črti v naši pokrajini. Pojavljali so se namreč znaki, ki so dajali upanje na izboljšanje vremena. Že v soboto popoldne je močno odjenjalo in je bilo za več stopinj topleje. Proti večeru je začel naletavati mehak in droban sneg. Do nedelje zjutraj je bila po ravnini na staro podlogo razgrnjena nova, tenka plast snega. Sv. Pavel navadno prinaša znatne spremembe v vremenu. Na ta dan se prikažejo berači in drug drugega pozdravljajo, kako in kje je kdo zimo prespal in v kakšnem brlogu. Po sv. Pavlu, ko je vreme še toplejše kakor letos, navadno prilomasti iz svojega brloga — medved, ki pa se spet skrije in zadela, kakor hitro občuti hud mraz, drugače pa začne po svečnici že gledati, kje je sončno in toplo.

Nedeljo, ki je bila obdarovana z zmernim mrazom, so ljubitelji belega športa na vse strani izrabili in hiteli s smučmi na razne smučarske terene. Ob 8 iz Ljubljane na Dolenjsko odhajajoči vlak je bil do zadnjega kotička zaseden s smučarji in drugimi izletniki. Glavna skupina je krenila na Polževo, drugi še dalje proti Velikim Laščam in Ribnici. Mnogi so odkrili prav lepe in prijazne smučarske terene. Več skupin je krenilo s smučmi na Notranjsko proti Rakeku.

Pri barjanski šoli je toplomer od sobote do davi pokazal prav značilno sliko. V soboto zjutraj je bila najnižja —29° C, čez dan se je nato temperatura dvignila na 16 stopinj in je bila popoldne dosežena maksimalna dnevna toplota —13° C. V nedeljo zjutraj pa je termometer pokazal le —8° C. Torej velikanska razlika med sobotno in nedeljsko jutranjo toploto! Kar celih 21 stopinj! Davi pa se je termometer na Barju že dvignil za 1 stopinjo in dosegel —9° C. Slične razlike nam kaže termometer tudi na Posavju, kjer je vladala ob času najhujšega mraza tudi najnižja temperatura v okolici. Tudi tam se je davi jutranja temperatura napram nedeljski dvignila za 1 in celo 2 stopinji. Kaže, da se v kratkem povrne mrzli val in izpodrine južnega, ki prinaša navadno deževje ali sneg.

V mestu je bilo davi kaj različno. Ljudje so se nekoliko oveselili, ko so stopali iz svojih domov na ulico in takoj občutili, da je toplejše. Prejšnje dneve do vrha zamrznjene šipe v tramvajskih vozovih so bile davi otajane.. Tudi po oknih ni bilo več tako velikih in pestrih ledenih rož. V mestu je toplomer zaznamoval najnižjo temperaturo od —7 do —8 stopinj C. Barometer na drugi strani ne kaže večjih sprememb.

Veseli teatri ali kako nam je fletno

»Ringa raja rajamo, smeh srebrn prodajamo!«

Ljubljana, 26. januarja.

Kdor bo kdaj popisoval psihološka gibala, ki odločujejo v vsem dejanju in nehanju ljubljanskega meščanstva, ne bo smel pozabiti, kak čaroben vpliv ima nanj nekaj nečasovnega in neosebnega — gneča. Ni ga ljubljanskega dneva, ki ne bi potrdil te velike, neomajne resnice: če zacvili pes, ki ga je smetar s škornjem okrcnil, ker nemarno stika po zabojih za odpadke — če po Ljubljanici plava crknjena mačka — če šolarja po pouku na cesti obračunavata zaradi pivnika — če je vajencu kolo spodneslo, ker je na vogalu prav po dirkaško zavrl kar z nogo — če se je pred kako hišo ustavil reševalni voz — itd. itd. — prav povsod nastane takoj »ljubljanska« gneča.

Kaj bi bilo torej čudno, če pride do gneče tudi v našem veselem teatru, kjer prodajajo smeh, kakor da bi bil slanina brez kart in po najnižjih cenah. Pač ne bi bilo po ljubljansko, če bi šlo brez gneče. Pred dvoranami se zbirajo smeha željni kakor živali vseh vrst pred vrati Noetove barke, preden so se odprle nebeške zatvornice.

Odkar Ljubljana stoji, še ni bila tako vesela ko danes: veseli teatri rastejo ko ščavje, okrog njih pa se meščani gnetejo in gnetejo...

Ta ko je bilo tudi snoči pri nekem veselem teatru, ki ni niti »vesel« niti »teater«, pač pa zmrcvarjena šemarija plehkih in prežvečenih »vicov«. Od vseh šal bo menda Veseli teater sam največja šala: v kotu se gnete godba, pred odrom se gnete otročad, okrog stebrov se gnete nedorasla mladina, na stolih pa se krohoče »gospod« — tako naslavlja poslušalce z vsako drugo besedo polikani prireditelj, ki je hkrati ureditelj, razdelitelj in krotitelj.

In hvaležno je to občinstvo: če tak veseloteatrski igralec nakremži obraz in se dvakrat zareži »ha-ha«, mu poslušalci vrnejo s štirikratnim »ha-ha-ha-ha«! Če pa celo reče: »hudičeva baba« ali »prekleta baraba«, tedaj osiviš, preden dočakaš konec krohota.

Da bi pa bil »umetnostni« užitek zares popoln in ti duša prekipela v globokem ter iskrenem doživljanju nevenljivih lepot, ti še namečejo kak »kuplet«, ki je približno tako dolg in neokusen, ko kak preznojen trak za čevlje; vrh tega pa ti postrežejo še s hollywoodsko babbvjevsko limonado in španskimi kastanjetami. Celota pa je prepletena s samimi omlednimi zapletki »ljubčkov« in »ljubic«, ki so za krepke gostilniške »vice« še nekoliko prerahli.

Tako je z našimi veselimi teatri! Ko se vračaš v ljubljansko meglo, ne veš, ali bi se smejal igralcem ali občinstvu. Zakaj pa ne bi bili veseli, ko nam v žalostnem mrtvilu vedri duha »Veseli teater« z nasledniki in nam je vsem tako neizrečeno fletno?

Okrog veselih teatrov pa se gnete ljubljanska gneča. Vse gre po tistem starem varietejskem pozivu: »Le noter, gospoda moja, samo da gre ‚kšeft' naprej!«

Ali se vam pa, gospoda moja, včasih ne zazdi, da imamo za vesele teatre in za kšeft s smehom danes kaj malo razlogov?

Kroji za službeno osebje, ustanove, denarne zavode, društva itd.

Z okrožnico z dne 1. decembra 1941, VIII, No. 4776/183-41, toč. 1, je bilo rešeno vprašanje krojev za osobje pokrajinskih in občinskih uprav, ustanov, zavodov, bank in podobno.

V bistvu je bilo dovoljeno v gotovih mejah izdajanje nabavnih bonov za blago, ki je potrebno za kroje samo določenih kategorij službenega osobja, medtem ko je bilo za vse druge primere določeno, da se morajo uporabiti osebne oblačilne nakaznice.

Več ustanov in zavodov je dozdaj nabavljalo neposredno in brezplačno svojim uslužbencem (kakor manipulantom, strojepiskam, slugam, vratarjem in sličnim) kroje in halje, in te ustanove in ti zavodi sedaj iz različnih razlogov zahtevajo, da bi smeli nadaljevati to prakso in uporabljati v to svrho osebne nakaznice svojih uslužbencev.

V teh primerih se dovoljuje, da smejo ustanove, zavodi, banke, društva in podobno, ki nameravajo še nadalje nabavljati svojemu osobju kroje ali enotne obleke v sporazumu s svojim osebjem odrezati od oblačilnih nakaznic svojih uslužbencev potrebno število odrezkov za nabavo dotičnega blaga.

Tako odtrgane odrezke je treba obenem s poimenskim seznamom lastnih uslužbencev in z označbo številk oblačilnih izkaznic izročiti Trgovinsko-industrijski zbornici, ki po prejšnjem uničenju odrezkov priskrbi izdajo novih nabavnih bonov, odgovarjajočih številu izročenih odrezkov.

Podoben postopek se lahko uporablja v primeru zasebnih uradov ali oseb, ki bi nameravale brezplačno nabaviti svojim uslužbencem (kakor vratarjem ali komijem) krojem podobne obleke.

Omejitve izdelovanja steklenih in keramičnih predmetov

Rim, 24. jan. Da bi se zmanjšala poraba goriv in električne sile, je objavilo ministrstvo za korporacije v Uradnem listu posebno odredbo, ki je stopila v veljavo en dan po svoji objavi, to je 20. januarja, in se tiče omejitev v industriji za steklo in žgane ilovnate predmete. Uredba prepoveduje izdelovanje tistih predmetov, ki so luksuznega značaja, dovolila pa je izdelavo sledečih predmetov: napisne table, stekleničice za lekarniške potrebe, cevčice za injekcije, razne vrste tube, toplomere, epruvete, steklene in keramične predmete za znanstvene laboratorije, tekstilno blago iz steklovine, zelene steklenice za rudninsko vodo, steklenice za mleko, razne merilne predmete, pletenke in steklenice, posode za shranjevanje živil, stekla za svetilke raznih vrst, raznih vrst stekleni material za električno razsvetljavo, fotografske plošče, stekla za signalizacijo, stekla za optiko in ure, steklene ali porcelanaste izolacijske potrebščine, zdravstvene in higienske pripomočke, pa naj bodo stekleni ali keramični, katerih teža pa ne sme presegati 50 kg za vsak predmet, umetni kamen za vodovodne naprave in kanalizacijski predmeti itd. Seveda pa so iz prepovedi izvzeti vsi steklarski ali keramični izdelki, če gre za naročila vojaških oblasti. Prodajanje predmetov, ki jih je odslej prepovedano izdelovati, pa je dovoljeno še do 3. julija letos.

EIAR – Radio Ljubljana

Torek, 27. januarja. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Lahka glasba, v odmoru napoved časa. 8.15 Poročila. 12.15 Koncert šramel iz Ljubljane. 12.40 Simfonična glasba. 13 Napoved časa in poročila. 13.15 Vojno poročilo. 13.17 Ljubljanski radijski orkester. 14 Poročila. 14.15 Pisana glasba. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Prenos iz Firenze: Koncert kvarteta Ferro. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Duet harmonik Malgaj. 20 Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.30 Pisana glasba. 21 Prenos iz milanske Scale: Puccinijeva opera Turandot, v odmorih: pogovor v slovenščini in objave. Za zaključek poročila.

Sreda, 28. januarja. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Operetna glasba. 8.15 Poročila. 12.15 Na citre igra Marijan Hebein. 12.40 Šramel pod vodstvom M. Prata. 13 Napoved časa in poročila. 13.15 Vojno poročilo. 13.17 Orkester pod vodstvom Arlandija. 14 Poročila. 14.15 Orkester Cetra. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Koncert kmečkega tria in Fantje na vasi. 19 Pouk italijanščine. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka. 20 Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.40 Dunajska glasba pod vodstvom Maxa Schönherrja. 21.40 Zanimivosti v slovenščini. 21.50 Orkester pod vodstvom Bojana Adamiča. 22.10 Violinski orkester. 22.45 Poročila.

Četrtek, 29. januarja. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Pisana glasba, v odmoru napoved časa. 8.15 Poročila. 12.15 Komorni zbor. 12.40 Koncert violinista Karla Sancina. 13 Napoved časa in poročila. 13.15 Vojno poročilo. 13.20 Popevčice, ki jih izvaja komorni zbor pod vodstvom Gallina. 14 Poročila. 14.15 Prenos iz Nemčije. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Nove plošče Cetra. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Operna glasba. 20 Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.30 Koncert sopranistke Ksenije Kušej, pri klavirju Marijan Lipovšek. 20 Prenos iz milanske Scale: Seviljski brivec. V odmorih: predavanje v slovenščini in poročila.

Petek, 30. januarja. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Slovenska glasba. V odmoru napoved časa. 8.15 Poročila. 12.15 Trio Emona. 12.40 Pisana glasba. 13 Poročila in napoved časa. 13.15 Vojno poročilo. 13.17 Ljubljanski radijski orkester. 14 Poročila. 14.15 Violinski orkester. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Tercet sester Stritar, pri klavirju Marijan Lipovšek. 17.35 Koncert klavirista Uga Dammertija. 19 Pouk italijanščine. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Na saksofon igra Miloš Ziherl. 20 Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.30 Operetna glasba. 20.45 Simfonična sezona EIAR-ja: Simfonični koncert pod vodstvom Alberta Frede. V odmoru predavanje v slovenščini. 22.45 Poročila.

Sobota, 31. januarja. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Popevčice, v odmoru napoved časa. 8.15 Poročila. 12.15 Trio Prek. 12.40 Trio Ambrosoiano. 13 Napoved časa in poročila. 13.15 Vojno poročilo. 13.17 Ljubljanski radijski orkester. 14 Poročila. 14.15 Violinski orkester. 17.10 Simfonični orkester. 18 Dr. Malka Šimec: Zdravje gospodinje. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pisana glasba. 20 Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. 20.30 Ljubljanski radijski orkester, sodeluje sopranistka Valerija Hevbalova. 21.15 Koncert tenorista Ivana Francla. 21.35 Koncert komornega dvojice Trost-Šlajs. 22.10 Koncert sopranistke Albe Anzelotti. 22.45 Poročila.

Vlaganje prijav za odmero narodno obrambnega sklada za leto 1942

1. Zaradi pravilne odmere obrambnega fonda morajo predložiti davčni upravi nekolkovane prijave vsi moški davčni zavezanci, stari preko 30 let, ki imajo predpis na neposrednih davkih in to samci, oženjeni in vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijav ni treba vlagati.

2. Vlože naj prijave tudi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti. Te prijave morajo biti kolkovane s 4 lirami. V prijavi je navesti imena in rojstne podatke otrok ter nato resničnost podatkov na prijavi potrditi na mestnem poglavarstvu.

3. Prijave naj vlože tudi vsi oni davčni zavezanci, ki imajo skupen predpis na zgradarini ali pridobnini. Vsi solastniki naj vložé skupno prijavo, na kateri naj bo razvidno, koliko solastnikov je, s katerim deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. štev. 1 in 2.

4. Davčni zavezanci, ki plačujejo samo uslužbenski davek, naj teh prijav ne vlagajo.

Prijave je vložiti v času od 1 do 31. januarja 1942-XX. Prijave, vložene po 31. januarju, se pri odmeri obrambnega fonda za leto 1942. ne bodo upoštevale.

Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5/II, soba št. 10.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 26. januarja: Polikarp, m.
Torek, 27. januarja: Janez Zl., c. uč.

Opozarjamo na nocojšnji koncert, ki bo točno ob ½7 v mali filharmonični dvorani. Na dveh klavirjih bosta izvajali naši pianistki Silva Hrašovčeva in Marta Osterčeva naslednji spored: Brahms-Silvestri: Variacije na Paganinijev tema. Tome: Passacaglia in Fuga na narodni motiv. Tarenghi: Variacije na 20. Chopinov Preludij. Koncert bo izredno zanimiv, tako po sestavi sporeda, kakor tudi po odlični izvedbi. Zato opozarjamo na njega. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Glasbena Matica je razpisala začetkom novembra m. l. glasbeni natečaj. Prvi rok za vlaganje skladb za mešani zbor, za klavir, za violino in klavir ali kako drugo godalo s klavirjem je potekel dne 31. decembra m. l. in udeležba je za nekatere panoge zelo častna. Tako je bilo vloženih 12 daljših mešanih zborov, 76 klavirskih skladb za mladino, 4 skladbe za violino in klavir in ena skladba za čelo in klavir. Rok za odkup različnih skladb, ki je bil prvotno določen na 31. december 1941, je podaljšan do 28. februarja t. l. Do tega dne sprejema Glasbena Matica pod že objavljenimi pogoji skladbe najrazličnejše vrste, za katere avtorji želijo, da jih Glasbena Matica odkupi. — Te dni je že začela poslovati jurija, katero tvorijo naslednji člani: Anton Lajovic, Mirko Polič, Karlo Rupel, rektor Anton Trost in Ljudevit Zepič. — Prav tako je tudi podaljšan rok za vlaganje skladb za razpisano Lajovčevo nagrado in sicer do 1. maja t. l.

Gospodinje, kupujte »Alpa« čaj!

»Igra o vražjem mostu« je naslov delu, ki ga bodo uprizorili veliki Frančiškovi križarji obenem s »Kovačevim študentom« 1. in 2. februarja v frančiškanski dvorani. Ne zamudite prilike in si kupite vstopnice v predprodaji pri Sfiligoju.

Umrl je v splošni bolnišnici po kratki bolezni gospod Ivan Iljaš v starosti 34 let. Pogreb se vrši danes ob 16 na viško pokopališče. Naj počiva v miru!

Pisemski papir v mapah
blokih in kasetah ter posetnice
kupite zelo ugodno v
Papirnici Ljudske knjigarne
v Ljubljani, Pred Škofijo 5. Tel. 25-29
in Miklošičeva cesta 5. Tel. 30-30

Obveznikom za oddajo živine za zakol! Dogoni živine za zakol v Ljubljano bodo odslej skoraj vsak teden ob sredah tako, da bosta v 14 dneh prišli na vrsto obe skupini občin. Na teh dogonih bodo tudi še nadalje redno prevzemali teleta in prašiče. Kolikor je bilo mogoče, je bil doslej obveznikom dogon odložen, a odslej v drugi polovici obvezne dobe bo oddaja strožja, ker bo moral vsak obveznik oddati vso predpisano mu množino živine. Količina oddaje se je sedaj povišala za 5 odstotkov, to je za četrtino dosedanje obveznosti. Zato bo sedaj vsak obveznik dobil nov beli listek z navedbo zvišanja, koliko je že dal, koliko mora še dati in kateri mesec pride na vrsto zaradi pravilne razdelitve oddaje. Manjši obvezniki so v glavnem določeni za zadnje mesece, zato pa tudi nadaljnje prošnje za odložitev nimajo pomena. Če pa posameznik želi svojo živino oddati prej ali če potrebuje kaka druga pojasnila, naj se ob torkih ali sobotah dopoldne zglasi pri komisionarju za oddajo živine v mestnem gospodarskem uradu v Beethovnovi ulici št. 7, soba 35 v II. nadstropju, ne pa na Prevodu. Pri tem komisionarju v mestnem gospodarskem uradu dobi tudi rdeči listek, ki je potreben za izplačila na dogonu, a po rdeči listek naj pride vsaj 14 dni prej, preden želi žival oddati, ali pa pred začetkom meseca, ki mu je določen za oddajo. Če bo potrebno, bodo pa morali biti obvezniki z rdečimi listki vabljeni tudi prej. Ostankov ni dovoljeno zadržati zase za prihodnjo dobo, lahko jih pa obveznik odstopi drugemu, ki bo morda prihodnjo obvezno dobo dal živino namesto njega. Manjši obvezniki pa lahko živino oddajo skupno ter jim je prav zato določen rok na poslednje mesece, da si o pravem času oskrbe obvezno množino.

OBISK
Najrazveseljive si obiskv Vaši družini
vsak mesec bo gotovo „OBISK", naš prelepi bogato ilustrirani mesečnik. Izhaja 15. v mesecu. Naročnina letno le 40 lir. · Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva 6

Oskrbovancem socialne sekcije Rdečega križa. Vse osebe, ki so do 19. t. m. prejemale hrano v javnih kuhinjah na račun socialne sekcije Rdečega križa, se naj takoj javijo pri Pokrajinskem podpornem društvu, Erjavčeva 11, da prejmejo nakaznice za hrano v javni kuhinji istega društva na Velesejmu in sicer neglede na to ali še imajo živilske nakaznice za januar ali ne.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:
Ponedeljek, 26. jan.: zaprto.
Torek, 27. jan., ob 17: »Voda«. Red Torek.
Sreda, 28. jan., ob 17: »Lepa pustolovščina«. Red Sreda.

OPERA:
Ponedeljek, 26. jan.: zaprto.
Torek, 27. jan., ob 17: »Don Pasquale«. Premiera. Red Premierski.

Mrakovo gledališče. Frančiškanska dvorana. Torek, 27. t. m.: »Elektra«. Začetek ob 18, konec ob 20. — Četrtek, 29. t. m.: »Elektra«. Začetek ob 15.30 popoldne. — Veličastna Sofokles-Hofmannsthalova umetnina bo v torek doživela svojo drugo uprizoritev na slovenskem odru. Ker je bila premiera pretekli teden razprodana, opozarjamo občinstvo, da si pravočasno preskrbi vstopnice. Vse tiste pa, ki zvečer ne utegnejo, opozarjamo na popoldansko predstavo, ki bo v četrtek ob 15.30 popoldne. Blagajna franč. dvorane posluje dnevno od 10 do 13 in od 15 do 17.

Škornje, moške, damske, gojzerice in športne čevlje izdeluje ter sprejema v vsakovrstno popravilo Mrak, Sv. Petra c. 30.

Andrejčkov Jože: **Žalost in veselje** Roman v slikah

Risal Jože Beranek — Besedilo priredil Mirko Javornik

349.

Čim bolj se je bližala noč, tem močnejši je bil veter in tem nevarnejše nebo. Vollo grmenje se je slišalo iz daljave. Mornarji so se bledi vse pogosleje ozirali v nebo. Ko se je od nekod zaslišala beseda: »Tajfun se bliža!« se je strah polotil celo najpogumnejših med njimi. Le stari krmar se je držal resno kakor zmeraj in ravnal krmilo.

350.

Vihar je bil hujši in hujši. Nebo je bilo črno prepreženo, strele so švigale in debele kaplje so padale izpod neba. Jambori so začeli pokati, kakor bi se hoteli vsi zlomiti. Zdaj je bilo treba zbrati ves pogum in previdnost. Kapitan je velel zadrgniti prav vsa jadra. Kakor bi trenil, je bilo delo narejeno.

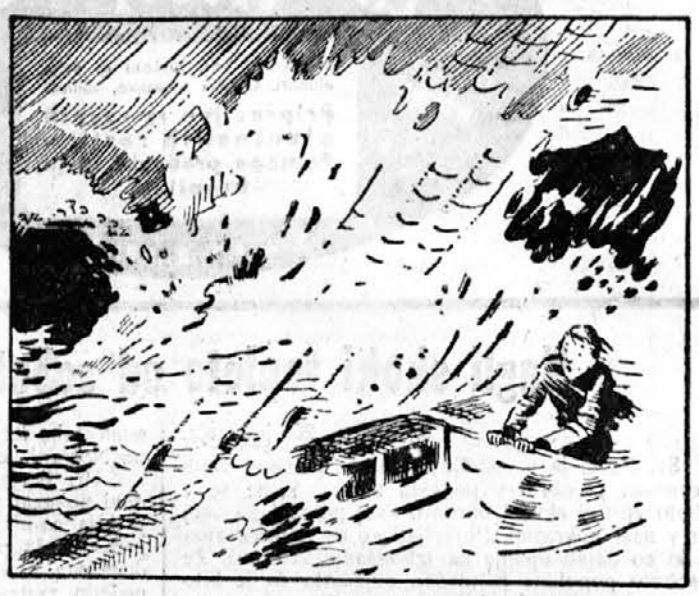

351.

Valovi so vedno bolj rasli. Grabili so ladjo in jo nesli kvišku. Bruhali so čeznjo, da je voda lila na popolnike. Krmilo se je odlomilo s strašnim pokom. Nihče si ni upal spustiti držajev, da bi se splazil v spodnje prostore. Nihče ni vedel, kam žene vihar ladjo, ki bi zdaj utegnila zadeti kam ob čeri.

Yamamoto, vrhovni poveljnik japonskega brodovja

Slavni mož, ki mu je njegov oče dal namesto krstnega imena kar številko

Te dni so »Le ultime notizie« prinesle obširen članek iz Berlina o admiralu Yamamotu, ki danes poveljuje vsej japonski mornarici. Iz tega članka posnemamo naslednje podatke o možu, ki mu v prvi vrsti pripisujejo zaslugo za vse dosedanje uspehe japonske mornarice.

Vzor poveljnika japonske mornarice je bil admiral Togo. Poosebljenost tega zmagoslavnega admirala je admiral Inoroku Yamamoto, sedanji poveljnik vsega japonskega brodovja.

Ko je bil Yamamoto novembra meseca lani imenovan za admirala (to je najvišja stopnja, ki jo more doseči japonski mornariški častnik) in je prevzel poveljstvo nad vsem japonskim ladjevjem, je bilo

kaj malo znanega

— piše »Das Reich«.Ni bilo znano drugega kot le nekaj skromnih splošnih podatkov o njegovi karieri: Leta 1904 je dokončal mornariško akademijo in postal častnik. V vojni z Rusijo leta 1905 je služil kot kadet na vojni ladji Okinošima in ga je granata ranila v levo roko, da je izgubil na njej dva prsta. Leta 1925 je postal mornariški ataše na japonskem veleposlaništvu v Washingtonu. Pozneje se je udeležil tudi londonske pomorske konference. Leta 1936 je postal zastopnik mornariškega ministra, potem pa postopoma načelnik tehničnega urada, načelnik mornariškega letalstva in slednjič njegov vrhovni poveljnik.

O Yamamotu kot človeku pa ni znanega prav ničesar v zunanjem svetu in to dokazuje, kako se je točno ravnal po izročilih admirala Toga, ki nikdar ni hotel, da bi se kdo podrobno seznanjal z njegovim zasebnim življenjem ter iznašal stvari, ki po njegovem mnenju javnosti ne brigajo. Tudi Yamamoto se strogo drži tega »molka«, te zasebne »umaknjenosti«.

»Havajski« junak

Yamamoto se je izkazal zelo sposobnega poveljnika v sedanjih bojih za Havajske otoke in pri Kuantanu. Drzno je napadel ameriško brodovje v njegovem oporišču ter mu prizadejal težke izgube, ter tudi angleško brodovje »olajšal« za nekaj najtežjih vojnih ladij. V tem kratkem času, odkar traja sedanja vojna, ga je sam cesar že dvakrat pohvalil. Kljub vsemu temu pa zaman stikamo po časopisih, da bi odkrili izčrpen življenjepis tega moža. Tako strogo molče o njem!

Vsi, ki Yamamota poznajo, so si edini v tem, da ni samo strasten igralec pokerja, pač pa, da je v njegovi krvi tudi to, da zelo rad kaj tvega. Če ameriško brodovje pri Havajskih otokih ne bi bilo spalo in preveč zaupalo samo sebi in če ne bi tako površno razmestilo svojih pomorskih patrol, bi se bila tam prav gotovo vnela velika pomorska bitka. Ko se je Yamamoto podal v boj proti Havajskemu otočju, je prav gotovo pri tem boju v tujih vodah tvegal. Sreča pa je priskočila na pomoč pogumu. Štiriindvajset ur pred tem, ko se je japonsko brodovje pojavilo pred Havaji, se je razbesnila silna nevihta z dežjem, ki je prisilila ameriške patrole, da so se umaknile v pristanišča. In Amerikanci so doživeli od Japonske, ki so jo hoteli streti, najtrši poraz.

usodna zmota

Ameriški strokovnjaki so desetletja vzdrževali napačno mnenje, da je bila japonska vojna mornarica zgrajena samo za vojskovanje v japonskih vodah in da Japonci z njim pač ne bi mogli na noben način napasti oddaljenih Havajskih otokov. Yamamoto je — pravi isti poročevalec dalje — hudo kaznoval to zmoto Združenih ameriških držav.

»Kadar Yamamoto poveljuje . . .«

Admiralovi prijatelji soglasno povzdigujejo veliko izobraženost Yamamota, njegov smisel za sodobnost, njegove hitre odločitve, zlasti pa njegovo vztrajnost. Če mladi častniki govore o njem, navadno pravijo takole: »Kadar Yamamoto poveljuje, vidi brodovje pred seboj zvezde in iskre«. Pri tem ne mislijo morda na admiralske zvezde, niti ne na zvezde na nebu, ne na ogenj, ki ga bruhajo topovi, pač pa hočejo reči, da se tedaj japonsko brodovje bori tako, da se kar iskre krešejo . . .

Japonski častniki in mornarji so zmerom imeli radi takšne podvige, ker so dobro vedeli, kdo jim poveljuje, da je to mož, ki ne samo z vso pozornostjo zasleduje potek operacij, pač pa tudi sam posega vanje, ne da bi bil medtem kje na varnem. Zato govore o Yamamotu, da je pri veliki paradi v Jokohami leta 1940 ob priliki 2.600 letnice japonskega cesarstva, paradi, ki jo je gledal tudi cesar sam, poveljeval brodovju kot udom lastnega telesa.

Vrhovni poveljnik japonskega vojnega brodovja je kljub svojim poslanstvom in nalogam, ki jih je bil opravljal v tujini,

ostal vedno samo Japonec

po svojih mislih, čustvih in po svoji zunanjosti. Njegova skoro popolnoma plešasta glava bi se kaj dobro podala kakšnemu budistovskemu duhovniku.

Naslednja anekdota pa priča o njegovi, zares pravi japonski skromnosti. Ko so mu podelili invalidski znak, kakršnega so na Japonskem uvedli šele leta 1938 in ki ga je Yamamoto dobil tedaj, ko je bil že pomočnik mornariškega ministra, zaradi poškodbe za časa rusko-japonske vojne, pravijo, da je dejal: »Če me bo odslej kdo videl s tem znakom na tramvaju, mi bo gotovo odstopil prostor.«

Yamamoto je odgovoren tudi za nastope mornariškega letalstva, ne samo za tiste, ki jih uprizarja ladjevje. Mornariško letalstvo namreč nima svojega lastnega poveljstva. Zato ima Yamamoto tudi vse zasluge za uspehe, ki jih je doseglo mornariško letalstvo.

Yamamoto pa je — čisto na koncu povedano — tudi mož, ki nima svojega pravega »krstnega« imena. Beseda »Inoroku« pomeni samo številko »56«, zapisano z besedo, številka, ki jo je njegov oče izbral za tega svojega, zdaj tako slavnega sina, namesto imena. Ko se je Yamamoto rodil, je bil njegov oče namreč star 56 let.

»Mitropa« – družba za spalne in jedilne vagone

Jedilni vagoni postajajo premajhni, ustreči pa tudi ni mogoče vsem tistim, ki bi si radi kupili listek za spalni voz

Minulo je 25 let, odkar je bila ustanovljena, oziroma odkar je začela obratovati »Mitropa«, srednje-evropska družba za graditev spalnih in jedilnih vagonov. Tedaj je ta najpomembnejša železniška družba na evropski celini uresničila načrte, ki jih je snovala že nekaj desetletij.

Podjetje je bilo ustanovljeno prav za prav že 24. novembra 1916, pri čemer so bile udeležene nemške in avstro-ogrske železnice ter vodilne banke v teh deželah. »Mitropa« je imela monopol v Nemčiji, Avstriji in na Madžarskem in naj bi svoj delokrog razširila predvsem tudi na podonavske države ter na Balkan. Svetovna vojna in njen izid pa sta izvedbo teh načrtov onemogočila.

Šele od leta 1920 dalje so mogli spraviti v obrat večje število spalnih in jedilnih voz. Posrečilo se je takšne vagone vpeljati tudi na nizozemskih železnicah, vsaj delno. V Avstriji in na Madžarskem pa so izpodnesli temelje za udejstvovanje »Mitrope« na ta način, da je mednarodna družba za spalne vagone s pomočjo francoske vlade izsilila nove pogodbe, piše poročevalec »Donauzeitung« v svojem poročilu iz Berlina. Celo v Nemčiji je versajska pogodba povzročila omejitev monopola, kajti nemške železnice so morale vse vagone, ki so prišli iz Nemčiji sovražnih dežela, sprejeti in jih odpremiti dalje. V zasedenem Porenju »Mitropa« ni smela delati.

Razmah po prejšnji vojni

V poletju 1924 je vozilo 100 spalnih in 138 jedilnih voz »Mitrope«. Dohodki so znašali 12.8 milijonov nemških mark pri delniški glavnici približno 21 milijonov mark. Še vedno pa so bili prometni odnošaji s tujino zelo otežkočeni zlasti še po pogodbi, ki jo je »Mitropa« morala skleniti v okviru Dawesovih zakonov z Mednarodno družbo za spalne vozve in ki naj bi veljala še do leta 1943. Leta 1926 je prevzela »Mitropa« promet s spalnimi vozovi v Nemčiji. Lotili so se tedaj novih velikih načrtov za graditev takšnih vagonov. Vse dotedanje spalne in jedilne vagone so modernizirali. Pritegnili so k temu delu najboljše inženirje-gradbenike, da bi takšni vagoni nudili potnikom čimvečje udobje.

Izber in izobrazba osebja

Posebno pozornost je »Mitropa« posvetila izbiri in izobrazbi svojega osebja. Prirejala je strokovne učne tečaje za ljudi, ki naj bi potem opravljali službo po spalnih in jedilnih vozovih. Da bi tudi jedilne liste čimbolj izpopolnili in da bi si potniki v jedilnih vozovih lahko privoščili vsega, kar bi si poželeli, so v Berlinu celo ustanovili posebno kuhinjo ki naj bi služila za vzor in v kateri so se kuharji, namenjeni za jedilne vozove, morali prej seznaniti z vsemi podrobnostmi kuharske umetnosti. »Mitropa« je prevzela na raznih krajih tudi kolodvorske restavracje, s čimer je dobila potrebna »oporišča«.

Vsi vlaki pa niso mogli jemati s seboj jedilnih vagonov. Oskrbovanje brzovlakov je bilo omogočeno s tem, da so ustanovili kuhinje v tovornih vagonih. Tudi v številnih nočnih vlakih so poskrbeli za pijačo in mrzla jedila. K temu so prišli potem posebni vlaki, ki so na debelo lahko oskrboval kuhinje po jedilnih vagonih. Leta 1937. je bilo tako oskrbovanih 1775 vlakov

Koliko so potniki v enem samem letu popili in pojedli

Vsaj približno predstavo o veličini »Mitrope« lahko dobimo če si ogledamo številke iz leta 1938: Po jedilnih vagonih »Mitrope« so tega leta potniki popili 6.6 milijonov steklenic piva, 3.5 milijona steklenic mineralne vode, 1.5 milijonov steklenic jabolčnega soka, pojedli 700.000 kg mesa, 5 milijonov jajc, 100.000 kg sirovega masla, pokadili pa 2 milijona cigar in 17 milijonov cigaret.

Z izbruhom vojne je promet sicer nekoliko zastal, toda spalni in jedilni vozovi so kmalu začeli spet voziti, čeprav v omejeni meri. Jedilni vagoni so skrajno izrabljeni in prav tako tudi ni mogoče ustreči vsem, ki bi si radi kupili listek za spalni vagon.

»Mitropa« je medtem svoj delokrog na evropski celini znatno razširila. Prevzela je oskrbovanje jedilnih in spalnih voz tudi na bivšem Poljskem, od poletja 1940 dalje pa še na Nizozemskem. To službo je dalje prevzela tudi na glavnih belgijskih in francoskih železnicah in lansko leto spomladi tudi v podonavskih in balkanskih deželah. Tako vozijo zdaj spalni in jedilni vozovi »Mitrope« danes po zasedenem ozemlju tja do španske meje na jugozahodu, na vzhodu pa preko Budimpešte, Bukarešte in Sofije do Soluna.

Albanski prostovoljci na vzhodnem bojišču

Iz Bukarešte piše poročevalec »Centraleurope«, da je na rusko bojišče pred kratkim prispelo tudi nekaj oddelkov albanskih prostovljcev.

DOBRI STARI ČASI

67

»Kaj je pomenila beseda: »kaj molčite?«

»Ne vem.«

»Pa zakaj mati ni dovolila, da bi to rekla?«

»Ne vem. Vedno sem tako govorila in mati me je zato vedno zmerjala.«

»Kdaj?«

»Na sprehodu.«

»Kje si bila na sprehodu?«

»Pri gospodu Ladroniju.« (Stric ji je tako olajšal profesorjevo ime.)

»Ali si začela pri gospodu Ladroniju tako praviti?«

»Ne, gospod Ladroni je rekel tako materi.

»Kaj je rekel?«

»Ah, očka, ničesar ne razumeš! Rekel je: »Za božjo voljo, molčite!«

Franco ni več govoril.

»Mati je strgala tudi neki papir pri gospodu Ladroniju,« je dodala Marija. Čutila je sedaj, da očeta tembolj razveseli, čim več mu pripoveduje o tem obisku. Velel ji je, naj molči. Ko se je vrnil v hišo, je vprašal Luizo z ne prav prijaznim obrazom, zakaj je spravila deklico v jok. Luiza ga je pogledala. Zdelo se ji je, da nekaj sumi. Ostro ga je vprašala, ali se mora zaradi tega opravičiti.

»O ne!« je hladno odgovoril mož. Odšel je na vrt, da bi pogledal, ali je suho listje ob vznožju pomaranč in slama okoli debla v redu, zakaj zdelo se je, da bo mrzla noč. Ko se je ukvarjal z drevjem, je z bridkostjo mislil: »Če bi drevje imelo razum in govor, bi bilo sedaj pred njegovim odhodom, bolj hvaležno in bolj nežno kakor sicer.« Luizino srce pa je do njega tako neprijazno. Da je bil neprijazen tudi on, mu ni prišlo na misel.

Luizi je bilo takoj žal, da mu je odgovorila tako. A ni ga mogla zadržati, se mu vreči okoli vratu in zapečatiti stvar z dvema poljuboma. Preveč jo je težila tista druga reč.

Franco je končal z ovijanjem pomarančnih dreves. Vrnil se je v hišo, da bi vzel plašč ter šel v cerkev v Albogasio. Luiza je bila v kuhinji in lupila kostanj. Slišala je njegove korake na hodniku. Za trenutek je negotovo obstala in se borila sama s seboj. Nato je planila ven in ga dohitela vprav, ko je hotel iti po stopnicah navzdol.

»Franco!« je rekla. Franco ni odgovoril. Zdelo se je, kakor da se je hoče ubraniti. Prijela ga je nato za roko in ga potegnila v spalnico.

»Kaj želiš?« je rekel neodločno, a z željo, da bi vztrajal v jezi. Luiza ni odgovorila, ovila mu je roke okoli vratu, četudi se je branil, naslonila glavo na prsa in tiho rekla:

»Ne smemo biti sprti v teh dneh, veš.« Franco, ki je pričakoval, da se bo opravičila, je odtrgal njene roke od vratu in in suho odgovoril:

»Jaz nisem sprt. Povedala mi boš potem, kakšne skrivnosti ti je zaupal gospod profesor Gilardoni, da te je moral prositi, da molči.«

Luiza ga je pogledala začudeno in žalostno. »Ti si me sumičil,« je rekla, »in spraševal otroka? Si storil to?«

»No,« je rekel, »in če bi bil tudi storil? Sicer pa misliš vedno najslabše o meni, to se vidi. Toda, vedi, ničesar nočem slišati.«

»Vse ti bom povedala, vse ti bom povedala«, ga je ustavila Luiza. Franca je malo pekla vest, da je spraševal Marijo. Ko je videl, da je Luiza pripravljena vse povedati, ni in ni hotel ničesar slišati, ter ji je prepovedal vsako pojasnilo. Toda srce mu je bilo polno grenkobe in moral si je dati duška. Pritožil se je, da že od božične noči ni več prejšnja Luiza. Čemu ugovori? Dobro čuti to. Sicer je pa že dolgo, odkar je nekaj spoznal. Kaj? O, nekaj naravnega! Čisto naravnega! Ali zasluži, da ga ima rada? Prav gotovo ne! Ubog postopač je, nič drugega. Ali ni potem čisto razumljivo, da ga zdaj manj ljubi, ker ga je bolje spoznala? Ker to je čisto gotovo, da ga ljubi manj kakor nekdaj!

Luiza je vztrepetala pri misli, da je mogoče to res. Rekla je: »Ne, Franco, ne!« Toda bojazen, da ne more reči tega dovolj odločno, ji je vzela glas. Pričakoval je burnega dokazovanja, zato je zdaj prestrašeno zavzdihnil: »Moj Bog!« Zdaj se je pa ona prestrašila. Obupno se ga je oklenila in ihtela: »Ne! ne! ne!«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12
Mesečna naročnina je 6 lir, za inozemstvo 10 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 —
Podružnica: Novo mesto.